

**UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
z dnia**

w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego

Na podstawie art. 9, art. 18 pkt 20 i art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 596, poz. 645) oraz art. 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 627, poz. 628, poz. 842),

Sejmik Województwa Łódzkiego uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Sulejowski Park Krajobrazowy¹, zwany dalej „Parkiem” obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

2. W celu zabezpieczenia parku przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka funkcjonuje otulina, tj. strefa ochronna granicząca z Parkiem.

3. Park obejmuje obszar o powierzchni 17 030 ha, a otulina 36 730 ha. Łącznie Park z otuliną zajmują powierzchnię 53 760 ha.

4. Park położony jest na terenie następujących gmin: Miasto Piotrków Trybunalski, Wolbórz, Sulejów, Ręczno, Aleksandrów – w powiecie piotrkowskim; Tomaszów Mazowiecki – w powiecie tomaszowskim; Mniszków – w powiecie opoczyńskim.

5. Otulina położona jest na terenie następujących gmin: Miasto Piotrków Trybunalski, Wolbórz, Sulejów, Aleksandrów, Ręczno, Łęki Szlacheckie, Rozprza – powiat piotrkowski; Miasto Tomaszów Mazowiecki, Tomaszów Mazowiecki – w powiecie tomaszowskim; Mniszków – w powiecie opoczyńskim; Przedbórz – powiat radomszczański.

6. Opis granic Parku i otuliny w postaci tekstowej określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

7. Opis granic Parku i otuliny w postaci współrzędnych punktów załamania granicy określa załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

8. Przebieg granic Parku i otuliny w formie graficznej określa załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

§ 2. Ustala następujące ogólne cele ochrony Parku:

1. Ochrona najcenniejszych fragmentów przyrody, wybitnych walorów krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego.

2. Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, różnorodności biologicznej oraz trwałości i równowagi procesów przyrodniczych.

3. Harmonizowanie dotychczasowych form użytkowania terenu i działalności gospodarczej z uwarunkowaniami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi.

§ 3. 1. Ustala następujące szczególne cele ochrony Parku:

1) dla ochrony przyrody nieożywionej:

a) zachowanie i przywracanie wysokich walorów przyrodniczych dolinom rzecznych,

b) ochrona krawędzi dolin rzecznych rzeki Pilicy w Barkowicach Mokrych, Sulejowie, pod Szarbskiem oraz skarpy doliny rzeki Czarnej Malenieckiej koło Taraski i stoki doliny Radońki,

c) zachowanie i ochrona obszarów stanowiących świadectwo współczesnych procesów geomorfologicznych takich jak parowy, wąwozy itp.

2) dla ochrony ekosystemów leśnych:

a) utrzymanie i odtwarzanie unikatowych zbiorowisk lasów nadrzecznych: łęgów, olsów oraz zbiorowisk zaroślowych tj. wiklin nadrzecznych i łożowisk jako rzadkich składników szaty leśnej,

b) ochrona lasów puszczańskich będących relikktami Puszczy Pilickiej,

c) ochrona lasów typowych dla dorzecza Pilicy, tj. pogranicza niżu i wyżyn polskich, zwłaszcza lasów z udziałem jodły pospolitej, lipy drobnolistnej, dębu bezszypułkowego, jawora i wiązu szypułkowego,

d) ochrona rzadkich w Polsce zbiorowisk dąbrowy świetlistej, łęgów z jesionem oraz borów bagiennych.

¹ Niniejsza uchwała poprzedzona była rozporządzeniem Nr 24/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 lipca 2006 roku w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego

3) dla ochrony ekosystemów nieleśnych:

- a) zachowanie rzadkich i ginących fitocenoz łąk trzęślicowych,
- b) zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo-bagiennej,
- c) zachowanie zbiorowisk łąk świeżych (grądowych),
- d) zachowanie i ochrona rzadkich i zagrożonych fitocenoz muraw napiaskowych i kserotermicznych.

4) dla ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych:

- a) utrzymanie naturalnych układów hydrologicznych w dorzeczu Pilicy, tj. ochrona starorzeczy, obszarów bagiennych, torfowisk,
- b) zachowanie i ochrona torfowisk, w tym zespołów typowych dla torfowisk wysokich i przejściowych,
- c) ochrona ekosystemów dolin rzecznych przez zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem,
- d) utrzymanie połączeń starorzeczy z rzeką Pilicą,
- e) ochrona źródeł, bagien, torfowisk przez zmianą warunków wodnych.

5) dla ochrony roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:

- a) utrzymanie różnorodności gatunkowej i szczególna ochrona roślin zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,
- b) utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych oraz szczególna ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,
- c) utrzymanie stanu zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowiska,
- d) zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania organizmów gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie warunków do życia i rozwoju ginących taksonów,
- e) ochrona siedlisk i odpowiadających im zbiorowisk, w szczególności: zbiorowiska dolin rzecznych (łągi, olsy, wikliny nadrzeczne, zarośla łozowe), torfowiska, łąki trzęślicowe, łąki świeże, murawy napiaskowe, murawy kserotermiczne, murawy bliźniczkowe, grądy, bory bagienne, bory chrobotkowe, dąbrowy świetliste, jedlina świętokrzyska,
- f) zachowanie i ochrona tradycyjnych odmian roślin uprawnych, w szczególności drzew owocowych.

6) dla ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych:

- a) ochrona terenów o wybitnych walorach krajobrazowych, w szczególności krajobrazów rzecznych środkowego odcinka Pilicy, Czarnej Malenieckiej, ujściowego odcinka Luciaży,
- b) ochrona rolniczych krajobrazów otwartych, tj. pól uprawnych z tradycyjnym układem miedz, łąk, pastwisk, zarośli śródpolnych, kęp drzew,
- c) ochrona historycznego krajobrazu kulturowego o unikatowych wartościach – Sulejów Podklasztorze,
- d) ochrona zabytków kultury materialnej, w tym charakterystycznych kapliczek, krzyży przydrożnych, stanowiących osobliwość Nadpilicza, miejsc pamięci narodowej, śladów historii regionu,
- e) zachowanie charakterystycznych cech tradycyjnej architektury wiejskiej, lokalnych tradycji i zachowanych elementów kultury niematerialnej,
- f) ochrona historycznych układów przestrzennych,
- g) ochrona istniejących stanowisk archeologicznych, miejsc koncentracji oraz potencjalnego występowania stanowisk archeologicznych,
- h) kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego,
- i) ochrona przed eksploatacją surowców naturalnych.

7) dla ochrony walorów rekreacyjnych:

- a) ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych przed degradującym zagospodarowaniem (obszary leśne, obrzeża Zbiornika Sulejowskiego, dolina Pilicy),
- b) rozwój pożądaných form rekreacji – turystyki kwalifikowanej.

§ 4. 1. W Parku wprowadza następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,

- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
- 8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- 9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- 10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- 11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
- 12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
- 13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

2. Zakaz, o którym mowa w pkt 3 nie dotyczy zadrzewień na obszarach przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach i studiach uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gmin.

3. Zakaz, o którym mowa w pkt 13 nie dotyczy używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego o mocy silnika do 15 kW na obszarze Zbiornika zawartym od tamy w miejscowości Smardzewice do linii łączącej Bronisławów ujęcie wody z miejscowością Zarzęcin.

4. Obszar Zbiornika Sulejowskiego udostępniony dla łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego zaznaczono na mapie stanowiącej załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

§ 5. Nadzór nad Parkiem powierza Dyrektorowi Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

UZASADNIENIE

Park krajobrazowy, jako jedna z dziesięciu form ochrony przyrody w Polsce, zgodnie z brzmieniem art. 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, obszar, przebieg granic i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególnie cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony. Likwidacja bądź zmniejszenie obszaru parku krajobrazowego następuje w drodze uchwały sejmiku województwa łódzkiego, po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych na obszarach projektowanych do wyłączenia spod ochrony.

Sulejowski Park Krajobrazowy wyznaczony został rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 21 lipca 1994 roku w sprawie utworzenia Sulejowskiego Parku Krajobrazowego oraz potwierdzony rozporządzeniem Nr 24/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 lipca 2006 roku w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Według aktualnego stanu prawnego, organem właściwym w sprawach związanych z parkami krajobrazowymi jest sejmik województwa, który przejął kompetencje w tym zakresie od wojewody na podstawie art. 21 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań w administracji publicznej w województwie. W związku z tym, wyłączne kompetencje w zakresie ustanawiania i znoszenia parków krajobrazowych ma sejmik województwa i te kompetencje odnoszą się zarówno do form ochrony przyrody powołanych do życia przez ten organ, jak i tych ustanowionych przez wojewodów na podstawie poprzednich rozwiązań prawnych. Zgodnie ze stanowiskiem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 27 września 2013 roku, znak: DOP-OC.600.51.2013.MK, rozporządzenia wojewodów w sprawie parków krajobrazowych nie mogą być zmieniane w drodze uchwał sejmików województw, lecz powinny być zastępowane nowym aktem wykonawczym, opracowanym już pod rządami nowego prawa oraz uwzględniającym cały zakres przewidziany w art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, tj. nazwę parku krajobrazowego, obszar, przebieg granic i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególnie cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony.

W parku krajobrazowym wprowadzane są ograniczenia dla całości obszaru czy też jego części, wybrane spośród zakazów, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody, wynikające z potrzeb jego ochrony.

Niniejsza uchwała dokonuje modyfikacji zakazu używania łodzi motorowych na otwartych zbiornikach wodnych poprzez wprowadzenie odstępstw od jego stosowania. W obecnym stanie prawnym, na Zbiorniku Sulejowskim, obowiązuje całkowity zakaz używania łodzi motorowych. W związku z napływającymi do Departamentu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego wnioskami o dopuszczenie możliwości pływania po Zbiorniku Sulejowskim łodziami napędzanymi silnikami, rozpoczęto procedurę zmiany rozporządzenia 24/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 lipca 2006 roku w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Wnioski o modyfikację zakazu złożyły następujące organizacje i stowarzyszenia: Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Wiking”, Polski Związek Wędkarski Okręg w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowskie Towarzystwo Wioślarskie, Piotrkowski Okręgowy Związek Żeglarski, Towarzystwo Przyjaciół Tomaszowa Mazowieckiego, Stowarzyszenie Rozwoju Smardzewic, Stowarzyszenie Dolina Pilicy, Łódzki Klub Regatowy „Latający Holender”, Lokalna Organizacja Turystyczna Zalewu Sulejowskiego, Stowarzyszenie Yacht-Club Albatros, Klub Sportów Wodnych Łódź-Ruda, Klub Żeglarski Politechniki Łódzkiej, Klub Sportowy Czterokulturowi, Łódzki Okręgowy Związek Żeglarski, Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „Venae Artis”, Fundacja Wspierania Inicjatyw „Sea Scouts”.

Inicjatywę udostępnienia Zbiornika Sulejowskiego dla łodzi motorowych został pozytywnie zaopiniowany przez Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Tomaszowie Mazowieckim.

Jednocześnie, do tut. Departamentu zaczęły wpływać opinie organizacji zajmujących się ochroną przyrody. Opinie swoje przedstawiły następujące organizacje: Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody z Kielc, Piotrkowskie Towarzystwo Przyrodnicze, Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo

Ornitologiczne, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział im. Rawity Witanowskiego z Piotrkowa Trybunalskiego.

Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska wraz z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego dokonał szczegółowej analizy złożonych wniosków i opinii. Wypracowano stanowisko, iż najlepszym rozwiązaniem będzie takie, które z jednej strony umożliwi użytkowanie Zbiornika Sulejowskiego przez posiadaczy łodzi napędzanych silnikami o małej mocy, przy jednoczesnej możliwości realizacji celów ochrony dla których wyznaczony został Sulejowski Park Krajobrazowy.

Biorąc pod uwagę obecny stan rozmieszczenia stanowisk lęgowych ptaków (większość siedlisk lęgowych ptaków znajduje się w górnej części zbiornika oraz w rejonie Bronisławowa – dla ich ochrony utworzone zostały dwa użytki ekologiczne: „Na Murowańcu” i „Bronisławów”), postanowiono udostępnić Zbiornik dla łodzi motorowych o mocy silników do 15 kW na obszarze Zbiornika zawartym od tamy w miejscowości Smardzewice do linii łączącej Bronisławów ujęcie wody z miejscowością Zarzęcin. Mapa pokazująca udostępniony obszar Zbiornika przedstawia załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

Użytki ekologiczne „Na Murowańcu” oraz „Bronisławów” jak również strefa zbiornika pomiędzy wschodnim skrajem miejscowości Barkowice Mokre a Murowańcem oraz strefa pomiędzy Murowańcem a północnym krańcem wyspy pomiędzy Bronisławowem i Zarzęcinem są miejscem gniazdowania lub przebywania rodzin ptaków z towarzyszącymi im młodymi kilku gatunków ptaków wodno-błotnych w tym m.in. łabędzia niemego, gągoła, nurogęsia i bąka. Obszary te są również miejscem pierzenia się stad niełgowych łabędzi niemych. Łabędzie w tym okresie pozbawione są zdolności do lotu i część ptaków tworzących stada pierzących się osobników posiada znacznie zwiększony dystans ucieczki. Zwiększenie ruchu na wodzie, szczególnie sprzętu motorowodnego, spowodować mogłoby istotne zakłócenia dla spokoju pierzących się ptaków. W ww. strefach występują również obszary o unikatowych w skali kraju miejscach żerowania i wypoczynku w okresie wędrówki jesiennej dwóch gatunków należących do tzw. kaczek morskich – ogorzałki oraz uhli. Stada tych ptaków, jak na warunki zbiornika śródlądowego, osiągają wysokie liczebności, bo do około 50 osobników każdy.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego następujące odstępstwa od zakazów określonych niniejszą uchwałą:

- zakazy, o których mowa w § 4 ust. 1 uchwały, nie dotyczą:
 - wykonywania zadań wynikających z planu ochrony;
 - wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
 - prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
 - realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- zakaz, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 1 uchwały, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na przyrodę parku krajobrazowego;
- zakaz, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 13 uchwały, nie dotyczy statków jednostek ratowniczych, jednostek organizacyjnych właściciela wód lub urzędów wodnych zlokalizowanych na wodach, inspektorów żeglugi śródlądowej, Państwowej i Społecznej Straży Rybackiej, promów w ciągu dróg publicznych, prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej oraz wykonywania zadań z zakresu ochrony przyrody przez Służbę Parku Krajobrazowego.

Na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, niniejszy projekt uchwały podlega uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin oraz regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Zgodnie § 4 Załącznika do Uchwały Nr LIX/1613/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 sierpnia 2010 r. w sprawie określenia zasad konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego w obszarach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, projekt uchwały podlega konsultacjom.

Opis granic Sulejowskiego Parku Krajobrazowego

Północna granica Parku biegnie po zaporze na Zbiorniku Sulejowskim, skąd skręca w kierunku południowym i biegnie wzdłuż prawego brzegu Zbiornika, następnie skrajem lasów państwowych (oddziały nr 193, 194 lasów Nadleśnictwa Smardzewice) a dalej lasów prywatnych. Przy ujściu ciekę spod Bukowca granica skręca na południowy zachód i biegnie skrajem lasów uroczyska Błogie po granicy oddz. 8, 9, 12 i 23, po czym powraca na północ drogą Trzebiatów – Tresta, aż do ciekę. Granica biegnie następnie w kierunku południowo-wschodnim, po północnym obrzeżu oddz. 7 i 6, dochodzi do drogi powiatowej relacji Tomaszów – Radonia i drogą tą kieruje się na południe. Na skraju lasu (oddz. 19) skręca na zachód, obrzeżem oddz. 19 i 20 granica dochodzi do drogi prowadzącej do Julianowa i kieruje się przez wsie Julianów i Góry Trzebiatowskie do granicy lasu. Stąd, wzdłuż północnych obrzeży oddz. 62 i 61 uroczyska Błogie dochodzi do drogi powiatowej 4328E relacji Tomaszów Mazowiecki – Radonia, towarzyszy jej do skraju lasu i ponownie skręca na zachód. Granica Parku biegnie następnie wzdłuż granicy uroczyska Błogie oddz. 70, 71, 72, 83, 85, 87, przecina oddz. 88 i dalej po granicy oddz. 86, 84, 75, 76, 77, 78, 79, 80, następnie przecina ciek Bługa i wzdłuż południowych granic oddz. 89, 90, 91, 92, 93, 102, dochodzi do oddz. 109, przecina ten oddział i dalej biegnie wzdłuż południowych obrzeży oddz. 116, 122, 126, 123 i 124. Stąd, granica biegnie w kierunku południowym drogą polną na zachód od osiedla Obdzień – Piaski, dalej krawędzią rzeki Pilicy do ciekę spod Podklasztorza. Przy mostku granica skręca na wschód drogą polną prowadzącą do Podklasztorza. Cały zespół zabytkowy opactwa cystersów znajduje się w granicach Parku. Na południe od opactwa granica skręca na wschód, omijając zabudowę kieruje się na północy-wschód (częściowo wzdłuż drogi polnej) do granicy gmin Sulejów, Mniszków. Omijając od południa zabudowania wsi Owczary dochodzi do drogi i dalej biegnie drogą do wsi Strzelce, przekraczając dolinę Radońki. Następnie powraca w kierunku zachodnim - w stronę Sulejowa krawędzią doliny rzeki Radońki, aż do drogi polnej i drogą tą dochodzi do ul. Klasztornej, przecina ją, dochodzi do Pilicy i kieruje się na południe prawym umocnionym brzegiem rzeki. Za Sulejowem granica odchodzi od rzeki, towarzyszy drodze prowadzącej do kompleksu Dąbrowa, a na jego obrzeżu skręca na wschód i biegnie wzdłuż linii lasów państwowych włączając do Parku oddz. 178, 169, 168, 167 i 158, po czym przecina drogę krajową nr 74 Sulejów-Kielce, obejmuje oddz. 138, 137, 136, 135, 134, 133. Dalej podąża drogą krajową nr 12 relacji Piotrków Tryb. – Radom - Lublin, obejmując oddz. 132, 131 i 130, dochodzi do drogi powiatowej relacji Przedbórz – Błogie Szlacheckie. Drogą tą granica kieruje się na południe i biegnie przez las do skrzyżowania oddz. 144, 145 i 151, gdzie zmienia kierunek na zachodni idąc wzdłuż południowego skraju oddz. 145, 146, 147 148 i 149. Granica zmienia kierunek na południowy, ponownie przecina drogę krajową nr 74 i biegnie po wschodniej stronie oddz. 154, 162 i 179. Na styku oddz. 179 i 182 granica skręca na południowy wschód w drogę prowadzącą do wsi Dąbrowa nad Czarną. Drogą przez wieś, w kierunku południowym, dochodzi do drogi powiatowej relacji Przedbórz – Błogie Szlacheckie i kierując się na południe wzdłuż tej drogi, granica przekracza rzekę, a po 500 m skręca na zachód w drogę gruntową. Granica zmierza w kierunku Niewierszyna, najpierw drogą śródleśną, następnie obrzeżem lasu. Granica Parku omija Niewierszyn od północy i dalej drogą polną dochodzi do brzegu lasu i jego skrajem biegnie w kierunku południowym, przecina ciekę spod Sieczki, biegnie nadal wschodnim skrajem lasów sołectw Władysławów oraz Szarbsko i dochodzi do ciekę spod Szarbska. Towarzyszy ciekowi 200 m w kierunku wschodnim, przecina go i dociera do miejscowości Podchojny, skąd obrzeżem lasów państwowych uroczyska Czarny Las oddz. 7, 9, 12, 16, (nadm. Przedbórz, obręb Reczków) dochodzi do Skotnik. W Skotnikach granica Parku skręca na zachód, biegnie drogą, południowym skrajem oddz. 16, 17 i 18 w kierunku Pilicy. Granica przecina rzekę po śladzie drogi polnej i przechodzi przez jej koryto na wysokości mostka na starorzeczu w pobliżu wsi Łęg Ręczyński. Po lewej stronie Pilicy, granica kieruje się na północ, a po 200 m na zachód, przecina wieś i biegnie początkowo w stronę Nowinek, aby skręcić na północ wzdłuż drogi prowadzącej do wsi Placówka i Pocioszek. W rejonie osady Dolna Wieś granica przekracza Stobienkę i dochodzi do drogi powiatowej relacji Sulejów – Stobnica i drogą tą biegnie na północ (starym traktem nadpilickim przez lasy uroczysk Winduga i Biała) w kierunku Sulejowa. Po minięciu kamieniołomów i zakładów wapienniczych granica na przedmieściu Sulejowa zbliża się do rzeki, następnie biegnie wzdłuż umocnień przeciwpowodziowych, a w rejonie Polanki, przez las, krawędzią doliny rzeki. Do Parku zostało włączone ujście rzeki Luciąży i fragment jej doliny do wysokości pierwszych zabudowań miejscowości Przyglów. Tu granica przekracza rzekę i biegnie skrajem lasu kompleksu Murowaniec w kierunku północno-wschodnim. Na skrzyżowaniu dróg, na skraju lasu, granica zmienia kierunek na północny, po czym dochodzi do Barkowic, gdzie kieruje się na zachód, biegnie po północnej stronie zabudowań wsi Barkowice i dalej (po przekroczeniu drogi Przyglów-Koło) aż do południowych obrzeży oddz. 183 i 176 uroczyska Meszcze Nadleśnictwa Piotrków Trybunalski. Granica prowadzi następnie

po obrzeżu lasów państwowych, aż do oddz. 146, skąd biegnie śródleśnym traktem w kierunku północno-zachodnim przecinając oddz. 127, 104, 86, 70 i dochodzi do wsi Meszcze. Stąd granica skręca na wschód i prowadzi skrajem lasów państwowych do drogi krajowej nr 8 relacji Katowice – Warszawa. Granica Parku przebiega po wschodniej stronie tej drogi w kierunku Polichna, omijając parking i przed motelem skręcając na wschód. Granica biegnie następnie północnym obrzeżem oddz. 52, po czym skręca na południe wyłączając grunty wsi Polichno Budy i dochodzi do północnej granicy lasów uroczyska Meszcze oddz. 74 i biegnie 560 m na północ drogą polną prowadzącą do wsi Polichno. Następnie skręca na wschód do uroczyska Lubiaszów i północnym skrajem oddz. 90, 89 i 111 dochodzi do drogi powiatowej relacji Przyglów-Wolbórz-Ujazd, przecina ją i biegnie skrajem lasów państwowych (oddz. 166, 165, 164 i 168) i dalej północnym, a następnie wschodnim skrajem lasów państwowych aż do drogi powiatowej nr 1522E relacji Piotrków Trybunalski - Golesze - Godaszewice. Skręca w nią i kierując się na południe dochodzi do skrzyżowania z drogą lokalną do Lubiaszowa Nowego. Granica przechodzi przez wieś, a następnie wzdłuż północnych obrzeży oddz. 242, 241, 240, po czym dochodzi do drogi przy ujęciu wody w Bronisławowie. W Bronisławowie granica parku kieruje się na północ drogą prowadzącą do wsi Swolszewice Działy i dalej zachodnim skrajem oddz. 158, 157 i 156, włączając je do Parku. Kierując się na wschód, północnym skrajem oddz. 156 zmierza w stronę Zbiornika Sulejowskiego. Po ok. 660 m (w miejscu, gdzie droga polna z środkowej części wsi Swolszewice Łuby dochodzi do skraju lasu), granica Parku odchyła się na północ i przecinając pola uprawne dochodzi do drogi powiatowej relacji Proszenie-Borki. Granica biegnie tą drogą do skraju lasu, a następnie skręca na wschód i północnym obrzeżem oddz. 148 i 147, dochodzi do linii brzegowej Zbiornika Sulejowskiego i dalej brzegiem Zbiornika aż do zapory. W Parku istnieje enklawa, obejmująca grunty rolne i lasy wsi Zarzęcin. Enklawa ta posiada charakter otuliny.

Opis granic otuliny Sulejowskiego Parku Krajobrazowego

Północna granica otuliny biegnie wzdłuż północnego skraju rezerwatu Niebieskie Źródła, okala go i dalej przechodzi linią oddziałową 126/125 oraz 148/126 uroczyska Smardzewice (Nadleśnictwo Smardzewice). Skrajem lasów państwowych granica zbliża się do prawego brzegu Pilicy i dalej, omijając kopalnię piasku Biała Góra, do drogi prowadzącej do Smardzewic. Granica biegnie tą drogą, następnie skręca na południe wzdłuż drogi powiatowej relacji Tomaszów Mazowiecki-Radonia, a dalej drogą powiatową Twarda –Unewel-Sławno. Przed zabudowaniami wsi Unewel granica kieruje się na południe skrajem lasów i drogą polną dochodzi do wsi Potok B, a następnie biegnie wzdłuż drogi powiatowej relacji Dąbrowa n/Czarną-Wójcin-Mniszków. Około 650 m na południe od Zajączkowa granica otuliny skręca na zachód i łukiem dochodzi do skraju oddz. 69 (ur. Błogie), gdzie zmienia kierunek na południowy, po czym dochodzi do wschodniego skraju Małych Końskich. Na skrzyżowaniu dróg w Małych Końskich granica kieruje się na południe, do wsi Marianka, gdzie skręca na zachód, przecina wieś i dalej biegnie przez wieś Konstantynów w kierunku Błogich Szlacheckich, Błogich Nowych i Strzelec. Po dotarciu do drogi krajowej nr 12 (relacji Piotrków Tryb. - Sulejów – Radom) granica otuliny skręca na wschód i wzdłuż tej drogi dochodzi do uroczyska Jaksonek. Granica przebiega północnym skrajem lasu częściowo pokrywając się z granicą Parku, a następnie wschodnim skrajem lasu, aż do drogi krajowej nr 74 Sulejów – Kielce i wzdłuż niej podążą na zachód, a następnie skręca w kierunku Katuszowa. Drogą lokalną biegnie przez wieś Katuszów i dochodzi do mostu na Czarnej Malenieckiej w Borowcu. Granica przecina rzekę, a następnie drogą przez lasy dociera do wsi Kalinków i dalej na zachód do Komockiej Woli. Od tej miejscowości granica biegnie wzdłuż drogi prowadzącej na południe w stronę Przedborza. Mija takie miejscowości jak: Dąbrówka, Stara, Skotniki (włączając tę miejscowość w granice otuliny), Faliszew, Taras. Za wsią Trupień granica otuliny skręca wzdłuż drogi leśnej po obrzeżu oddz. 156, a następnie wzdłuż drogi polnej w kierunku rzeki Pilicy. Granica przecina koryto rzeki i dochodzi do drogi polnej (na południe od wsi Pysowa), która stanowi granicę gmin Przedbórz i Ręczno, biegnie wzdłuż tej granicy, następnie wzdłuż granicy gminy Ręczno i Masłowice do kompleksu leśnego Bąkowa Góra. Otulina obejmuje ten kompleks po granicy lasu, która stanowi jednocześnie granicę gmin Łęki Szlacheckie i Ręczno. Na północnym skraju lasu granica dochodzi do Strugi spod Łek tj. Jaworki i biegnie wzdłuż niej około 500 m, a następnie drogą polną do pierwszych zabudowań wsi Zbyłowice. Po dojściu do drogi wojewódzkiej nr 742 relacji Przyglów – Ręczno – Włoszczowa granica odchyła się na północ i biegnie wzdłuż tej drogi do Ręczna, gdzie skręca w kierunku zachodnim i wzdłuż drogi powiatowej relacji Gorzkowice – Ręczno - Łęg Ręczyński dociera do południowo-zachodniego skraju uroczyska Wielkopole. Granica otuliny otacza cały kompleks leśny (wzdłuż granicy lasów państwowych), omija grunty wsi Reducz i biegnie dalej brzegiem lasu na północ, zaś od oddz. 87 (wschodni skraj wsi Wykno) zmienia kierunek na zachodni. Biegnie po granicy gmin Łęki Szlacheckie i Rozprza aż do oddz. 194 kompleksu Kazimierzów. Granica otuliny obejmuje cały ten kompleks. Dalej biegnie po zachodnim obrzeżu lasów wsi Rajsko Małe

i dociera do skraju oddz. 8 uroczyska Lubień. Granica zmierza na północ wzdłuż skraju oddz. 8, 7 i 6, a następnie obrzeżem lasów (grunty wsi Zamożna Wola), aż do oddz. 45 uroczyska Łęczno. Od oddz. 43 granica otuliny biegnie na północ drogą poprzez Kolonię Łazy do skraju oddz. 134 i dalej brzegiem lasów obejmując oddziały 133, 132 i 130 – do rzeki Luciąży. Tu granica przechodzi na lewą stronę rzeki, towarzyszy jej do miejscowości Przygłów, gdzie skręca na zachód i biegnie wzdłuż drogi krajowej nr 12 w kierunku Piotrkowa Trybunalskiego dochodząc do granicy miasta. Skręca na północ i prowadzi wzdłuż obrzeży lasów państwowych uroczyska Meszcze, zachodnim skrajem oddz. 109, 108, 107, 88, 73 i 72, aż do drogi prowadzącej przez wieś Meszcze. Granica przecina wieś, następnie zbliża się do drogi krajowej nr 8 Warszawa – Wrocław, skąd kieruje się na północny wschód; biegnie prawym skrajem tej drogi (od oddz. 57 do 53 po granicy Parku) do miejscowości Polichno. Tu granica zmienia kierunek na wschodni i prowadzi przez wsie (na południe od zabudowań) Polichno Nowe i Żarnowica Duża, a następnie dochodzi do skrzyżowania dróg we wsi Golesze Duże, a stąd biegnie przez Dębsko w kierunku wsi Swolszewice Działy. Na skraju lasu granica otuliny skręca na północ i biegnie zachodnim obrzeżem oddz. 154, 153, 152, 141, 135, 129 i 122. Tu granica skręca na wschód i przebiega północnym skrajem lasów państwowych kompleksu Nagórzyce. Od oddz. 116 kieruje się na północ wzdłuż oddz. 108, 106, 105. Dalej granica biegnie zachodnim skrajem oddz. 101, 97 i 91 a następnie północnym skrajem oddz. 91, 90, 89, 87, 86 i 92 uroczyska Józefów podąża w kierunku Pilicy, omijając od południa zabudowę Brzostówki. Następnie wzdłuż Pilicy dochodzi do mostu i po prawej stronie rzeki dociera do rezerwatu Niebieskie Źródła.